

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Жорстока, нічим не обумовлена і в ніякий спосіб не виправдана військова агресія росії проти України, котра триває уже три місяці, спричинила у нашій державі руйнування макрофінансової стабільності. За даними вітчизняних досліджень, проведених за підтримки *German Economic Team*, «ВВП впав у I кварталі 2022 року на 15,1% порівняно з аналогічним періодом минулого року за даними Держстату. Якщо припустити незначне зростання ВВП у січні та лютому, то це означає, що у березні Україна втратила до половини ВВП порівняно до березня минулого року. Це збігається з оцінками Національного банку України на цей період. За рік прогнози щодо мінус 35-45% ВВП у 2022 році можуть виявитися реалістичними» [2]. Разом з тим, «продовжує відновлюватись економічна активність, станом на кінець травня 50% компаній повністю функціонували, а місяць тому таких було лише 28%; 63% компаній повністю виплачують заробітну плату, а деякі навіть роблять додаткові або авансові виплати» [2]. Функціонування економіки України в умовах війни та воєнного стану загострюють питання забезпечення економічної стійкості підприємницьких структур. Адже, поряд з ракетними обстрілами, руйнуванням інфраструктури, релокацією підприємств, значною чисельністю біженців в інші країни та внутрішньо переміщених осіб, нікуди не поділись такі поняття, як жорстка конкуренція та наявність різноманітних ризиків.

Щодо економічної стійкості, то нині існують різні тлумачення її сутності, зокрема, О.Гергега вважає, що економічна стійкість – це здатність підприємства підтримувати певний рівень значень економічних параметрів, який забезпечує його рентабельне функціонування і стабільний розвиток, а також дозволяє відновлювати первісний або приймати новий рівноважний стан після припинення дії негативних факторів зовнішнього і внутрішнього середовищ у сьогоденні й прогнозованому майбутньому [1]. Під станом стійкості розуміється здатність економічної системи, що зазнала несприятливого відхилення за межі її допустимого значення, повернутися в стан рівноваги за рахунок власних та/або позикових ресурсів, перепрофілювання виробництва, зміни асортименту, підвищення якості обслуговування тощо [3].

Отже, економічна стійкість підприємства є комплексним поняттям і характеризує його стан по відношенню до зовнішніх впливів, який може коливатись від вкрай нестійкого до відносно стабільного: чим меншою є амплітуда відхилення підприємства від стабільного стану, тим більшою є його економічна стійкість.

Забезпечити економічну стійкість підприємств в умовах воєнного стану вкрай важко, що обумовлено значними порушеннями стану рівноваги (стабільності) через низку зовнішніх чинників. Однак, це не означає, що не варто прагнути до економічної стійкості підприємств в умовах війни. Адже без забезпечення економічної стійкості будь-якому підприємству загрожує економічний крах. Тому, насамперед, варто звернути увагу на такий механізм забезпечення економічної стійкості підприємства, як перегляд постачальників на фоні руйнування логістичних зв'язків та пошук нових джерел постачання ресурсів.

В умовах воєнного стану релокація підприємств дозволяє знаходити нові підприємства-постачальники в регіоні, особливо в західних областях України, що позитивно впливає на забезпечення виробництва необхідних

продуктів чи надання різного роду послуг. Іншим важелем підвищення економічної стійкості підприємств є пошук з числа внутрішньо переміщених осіб необхідної робочої сили, її професійну підготовку на виробництві та посилення свого кадрового потенціалу, який послабився через еміграцію працездатного населення.

Для забезпечення економічної стійкості підприємства в умовах воєнного стану варто враховувати циклічні та нециклічні кон'юнктурні чинники. До перших відносяться загальний економічний спад як фаза економічного циклу, посилений впливом зазначених вище причин, породжених війною. Циклічним є попит на певні товари, який коливається в умовах воєнного стану через різке подорожчання товарів, зміну споживчих пріоритетів та ін. Нециклічними чинниками є вплив конкурентів і законодавство. Обмежити вплив конкурентів можна через виробництво конкурентоспроможних товарів та забезпечення логістичних переваг (можливість зберігання товарів впродовж певного часу на власних складах виробників, доставка товарів покупцям власним транспортом виробника та ін.).

Підсумовуючи, зазначимо, що до чинників забезпечення економічної стійкості підприємств в умовах воєнного стану також відносяться диверсифікація виробництва, пошук нових ринкових ніш або ж повна зміна напрямку діяльності.

Список використаних джерел

1. Герега О.В. Економічна стійкість підприємства та шляхи її реалізації. *Інноваційна економіка*. 2013. №5(43). С.57-59.
2. Економіка України під час війни. URL: <https://ces.org.ua/economy-in-war-times> (дата звернення: 20.05.2022 р.)
3. Швиданенко Г.О., Олексюк О.І. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства. К.: КНЕУ, 2002. 192 с.